Juha Roppola 15.10.2021

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Eduskunnan ympäristövaliokunta, asiantuntijakuuleminen 21.10.2021

E 102/2021 vp Valtioneuvoston selvitys - Kestävän rahoituksen strategia

Pyydettynä lausuntona EU:n kestävän rahoituksen strategiasta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Kestävän rahoituksen sääntely ja sen keskeisenä työkaluna toimiva EU-taksonomia ovat metsäteollisuudelle tärkeitä kokonaisuuksia. Suomalainen metsäteollisuus tarjoaa ratkaisuja sääntelyn ympäristötavoitteisiin ja uskoo, että kestävien investointien saaminen liikkeelle on tärkeä päämäärä.

Kestävän rahoituksen strategian mukaan esimerkiksi vuoden 2030 päästövähennystavoitteet edellyttävät 350 miljardin euron vuosittaista lisärahoitusta energiajärjestelmiin seuraavan vuosikymmenen ajan. Lisäksi muihin ympäristötavoitteisiin tarvittaisiin rahoitusta 130 miljardia euroa vuosittain. Näihin tavoitteisiin ei päästä ilman ennustettavaa, yrityksiä investointeihin houkuttelevaa toimintaympäristöä.

Tästä syystä on valitettavaa, että uudessakin strategiassa näkyvän roolin saavan EU-taksonomian valmistelu on ollut poukkoilevaa sekä läpinäkymätöntä. Teollisuuden näkökulmasta prosessi on tähän saakka ollut haastava ja taksonomian yksityiskohdat ovat monella tapaa ongelmalliset.

Taksonomia vaikuttaa alaan suoraan ja epäsuoraan osin hyvin vaikeasti ennakoitavilla tavoilla. Isojen yhtiöiden pitää alkaa nopeassa tahdissa raportoida taksonomian mukaisuudesta perustuen toistaiseksi keskeneräiseen kokonaisuuteen, jonka avulla on tarkoitus ohjata yksityisiä pääomia kestäviin sijoituskohteisiin. Näin taksonomia voi vaikuttaa tulevaisuudessa myös rahoituksen hintaan tai yhtiöiden houkuttelevuuteen sijoituskohteina.

E-kirjeessä arvioidaan oikein, että kestävyyteen liittyvien käsitteiden määrittelyllä on merkittävä rooli rahoituksen ohjaamisessa. Valtioneuvosto nostaa esiin myös sen tosiseikan, että käsitteiden määrittelyyn liittyy epävarmuutta, kuten millaisia taloudellisia toimia ja sektoreita pidettäisiin tulevaisuudessa kestävinä.

Kestävän rahoituksen sääntelyn valmistelua ovat leimanneet puutteelliset ja myöhässä tehdyt vaikutusarviot. Koska strategia haluaa paisuttaa kestävän rahoituksen sääntelyä, tulisi EU:lta edellyttää kunnollisia vaikutusarvioita, jotka ulottuvat reaalitalouteen. Vaikka moni strategian uusi hanke kohdistuisi rahoitusmarkkinoihin, ne vaikuttavat rahoituksen välittymisen kautta myös eri alojen yrityksiin. Strategiaan sisältyy ylisääntelyn ja

suhteettoman hallinnollisen taakan riski. Komission seikkaperäinen lähestymistapa uhkaa hidastaa koko hankkeen tavoitteiden täyttymistä – kestävien investointien kasvua.

Komissio tutkii taksonomian soveltamisalan mahdollista laajentamista esimerkiksi ympäristön kannalta merkittävää haittaa aiheuttaviin toimintoihin. Ajatuksella viitataan mahdolliseen ruskeaan taksonomiaan. Ruskean taksonomian ottaminen käyttöön voisi aiheuttaa markkinoilla odottamattomia vaikutuksia. Esimerkiksi osakkeiden hinnat voisivat muuttua vaikeasti ennustettavalla tavalla. Pelkät huhutkin ruskeaan taksonomiaan joutumisesta saattaisivat vaikuttaa yritysten rahoitukseen. Ruskea taksonomia ei myöskään suoraan auttaisi investointivajeen kuromisessa umpeen, vaan mutkistaisi entisestään EU:n kestävän rahoituksen sääntelyä.

EU:ssa tulisi tällä hetkellä keskittyä olemassa esitysten korjaamiseen tasapainoisella ja avoimella valmistelulla. Komission ensimmäinen, virallisesti kesäkuussa julkistettu delegoitu taksonomia-asetus sisältää ilmastokriteerit metsätaloudelle. Komissio esittää muun muassa byrokraattista ja monitulkintaista ilmastohyötyanalyysia kaikille yli 13 hehtaarin metsätiloille. Esitys on lisäämässä hallinnollista taakkaa metsäteollisuuden tuotantoketjussa, mutta se ei kuitenkaan pysty osoittamaan ilmastohyötyä konkreettisesti. Metsäsektori on Suomessa esittänyt, että jäsenmaat kaataisivat komission esityksen, koska esityksen sisältöä ei voi tässä vaiheessa prosessia enää muuttaa. Komission tulisi siis valmistella säädös kokonaan uudestaan niin, että se olisi linjassa uusiutuvan energian direktiivin (REDII) kanssa. Delegoitu säädös asettaisi myös vähänpäästöiset energiantuotantomuodot eriarvoiseen asemaan keskenään.

Suomen EU-vaikuttamisessa on myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että komission asiantuntijatyöryhmä valmistelee tänä vuonna kriteeristöehdotuksen taksonomian muiden ympäristötavoitteiden osalta. Ryhmän väliraportti sisältää muun muassa luonnon monimuotoisuutta koskevat kriteerit metsätaloudelle.

Ehdotuksen monimuotoisuuskriteerit ovat metsätaloudelle huomattavan tiukat ja yksityiskohtaiset. Ehdotuksen tieteellisen taustan syvällinen analyysi on osoittanut, että kriteeristö on laadittu hyvin kapeasta ja yksipuolisesta näkökulmasta. Kriteeristön soveltuvuutta käytäntöön ei ole arvioitu lainkaan eikä myöskään vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen. Metsätalous ei olisi kuitenkaan oman arviomme mukaan Suomessa taloudellisesti kannattavaa esitetyillä kriteereillä. Näin ollen kriteeristö ei ole hyödynnettävissä kestävän rahoituksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja